

ABSTRAK

Makanan merupakan keperluan asas utama bagi setiap manusia. Tanpa makanan manusia tidak dapat meneruskan hidup kerana makanan membekalkan nutrien dan tenaga. Manusia perlu mengambil makanan yang mencukupi, berkhasiat serta halal seperti mana yang dianjurkan oleh Islam bagi menjalani kehidupan. Isu kekurangan bekalan makanan yang berlaku di negara-negara Islam memberi cabaran yang besar dalam menjamin bekalan makanan yang mencukupi kepada sesebuah negara. Isu tersebut telah menyedarkan tentang pentingnya sekuriti makanan kepada sesebuah negara. Sekuriti makanan bermakna semua orang pada setiap masa boleh memperoleh makanan yang mencukupi untuk meneruskan hidup yang sihat dan aktif. Malaysia telah mengambil langkah dengan menggubal dasar-dasar yang berkaitan pertanian negara bagi meningkatkan pengeluaran bekalan makanan. Terdapat tiga dimensi sekuriti makanan iaitu pengeluaran, penawaran dan penggunaan. Malaysia telah mengambil inisiatif untuk memastikan keselamatan makanan dengan menggubal dasar dan polisi yang khusus berkenaan sektor pertanian sebagai sumber bekalan makanan. Dasar-dasar tersebut adalah Dasar Pertanian Negara Pertama (DPN1), Dasar Pertanian Negara Kedua (DPN2), Dasar Pertanian Negara Ketiga (DPN3) dan Dasar Jaminan Bekalan Makanan (DJBM). Dasar-dasar ini telah bermula sejak dari tahun 1984 hingga 2010. Kajian ini telah menumpukan kepada pelaksanaan dasar-dasar tersebut dan membincangkannya dari perspektif ekonomi Islam. Bagi mencapai objektif kajian ini, penulis menggunakan metode pengumpulan data yang terdiri dari kajian perpustakaan dan temu bual. Seterusnya, data tersebut dianalisis menggunakan metod induktif, deduktif dan komparatif. Hasil kajian mendapati dasar sekuriti makanan yang telah dijalankan menepati kehendak Islam kerana Malaysia telah menjadi Pusat Hub Halal Makanan Dunia bagi meningkatkan pengeluaran makanan halal. Dasar Sekuriti Makanan yang dilaksanakan adalah untuk menjaga lima perkara *maqāṣid al-syari‘ah* yang ada dalam Islam. Bagi prestasi pengeluaran makanan sepanjang tempoh DPN1 sehingga DPN3, menunjukkan jumlah pengeluaran padi telah meningkat sebanyak 1,953 tan pada tahun 1985 kepada 2,464 tan pada tahun 2010. Tetapi walau bagaimanapun, kadar sara diri beras adalah berada pada tahap penurunan iaitu dalam lingkungan dari 85% hingga 70% berikutan pertambahan pengeluaran yang tidak selari dengan pertambahan penduduk. Manakala, buah-buahan dan sayur-sayuran pula telah meningkat pada kadar yang sederhana dan kadangkala ia rendah kerana sektor kecil ini sangat berisiko dengan cuaca yang menyebabkan pengeluarannya berkurangan. Oleh itu, tahap sara diri sayur-sayuran dan buah-buahan dari 1985 hingga 2005 adalah antara 85% hingga 98%. Jumlah peratusan ini menunjukkan tahap sara diri untuk kedua-dua tanaman ini adalah sangat baik bagi memenuhi keperluan penggunaan tempatan dalam tempoh tersebut. Di akhir kajian ini, penulis turut mengutarakan saranan dan cadangan untuk dimanfaatkan oleh organisasi-organisasi yang terlibat.

ABSTRACT

Foods are the main basic needs for human survival as they provide nutrients and energy. In living our life, we should take proper amount of foods that are nutritious and halal (permissible in the context of Islam) as promoted by Islam. The food scarcity issues happening in Islamic countries have been a huge challenge and consequently pulled the trigger for the countries to secure adequate supply of foods. Thus, these issues have been the wake up calls of the importance of food security. Food security refers to the condition in which everybody can obtain adequate amount of foods at all time in order to live a healthy and active life. There are three food security dimensions namely availability, access, and utilisation. Malaysia has taken an initiative by legislating policies that are specifically established to promote national agriculture sector as a food supply source and to increase the production of food supplies. The policies are First National Agriculture Policy (NAP1), Second National Agriculture Policy (NAP2), Third National Agriculture Policy (NAP3), and Food Security Policy (DJBM). These policies have been initiated and implemented since 1984 until 2010. This study focuses on the implementation of those policies and discusses it from the perspective of Islamic economy. To achieve the objectives of this study, the researcher used the method of data collection from library research and interview. Then, the data were analyzed by using deductive, inductive and comparative approaches. The findings indicated that the food security policies were in accordance with Islam as Malaysia has been the International Halal Food Hub in the effort to increase the production of halal foods. The implemented Food Security Policy was to preserve the five principles in *maqāṣid al-sharī‘ah* as promoted in Islam. The performance of food production along the period between the NAP1 until NAP3 has shown an increase in the production of paddy from 1,953 tonnes in 1985 to 2,464 tonnes in 2010. However, subsistence level of rice showed a decrease within the range of 85% to 70% due to imbalance between population growth and rice production. Meanwhile, fruits and vegetables showed an average increase and sometimes low as this particular sector was subject to highly risky weather influences that could badly affect the production. Therefore, the subsistence level of fruits and vegetables from 1985 until 2005 is between 85% until 98%. This percentage shows that the subsistence level for both types of crops is very good to fulfill local needs. Towards the end of this study, the researcher also forwards several recommendations and suggestions to be considered by the organisations involved.

PENGHARGAAN

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Menjunjung kasih kehadrat Allah S.W.T. Tuhan sekalian alam atas rahmat yang dicurahkan kepada hamba yang kerdil ini. Berserah kepadaNya atas segala takdir yang dikehendakiNya dan selawat serta salam kepada junjungan besar Nabi Muhammad S.A.W. dan para sahabat Baginda.

Pertama-tamanya disini, saya titipkan ucapan syukur Alhamdulillah kepada Allah S.W.T. atas limpahan nikmat yang dikurniakan kepada penulis tanpa henti. Tanpa petunjuk dan keredhaanNya tidak mungkin mampu untuk penulis menyiapkan disertasi ini. Penghargaan ini juga ditujukan kepada insan istimewa ayahanda Mohd Aris Omar, bonda Zainah Md Yasin dan ahli keluarga kerana mereka tidak jemu mendidik penulis dari kecil sehingga sekarang serta sentiasa mentitipkan doa untuk keberkatan hidup penulis. Mereka juga sentiasa menjadi perangsang dan sumber kekuatan kepada penulis untuk melengkapkan disertasi ini. Sesungguhnya jasa mereka tidak mampu dibalas. Semoga Allah S.W.T. sentiasa merahmati kehidupan mereka.

Setinggi-tinggi penghargaan kepada penyelia penulis Dr Asmak Ab Rahman kerana sudi meluangkan masa emas beliau dengan penuh kesabaran untuk memberikan bimbingan dengan penuh dedikasi serta menyumbang idea yang bernas dan meluas kepada penulis. Tidak lupa juga perhargaan kepada pensyarah-pensyarah Jabatan Syariah dan Ekonomi (JSE) (Prof. Joni Tamkin, Dr Patmawati, Dr Azam, En. Azizi, Dr Taqiuddin dan Dr Nor Aini). Terima kasih atas ilmu dan sokongan yang diberikan sepanjang penulis bergelar pelajar di sana. Jasa kalian tidak akan dilupakan hingga akhir hayat.

Penulis juga ingin mendedikasikan ucapan penghargaan ini kepada sahabat-sahabat seperjuangan APIUM (Norajila, Norizah, Nuruul Hidayah, Nurzahidah, Badriah, Zuraidah, Syuhada, Hamdana dan Hanani) yang sanggup berkongsi ilmu, maklumat dan segala bentuk bantuan yang penulis perlukan. Begitu juga adik-adik Villa Jannah (Suhaimah, Fadhilah, Nurul Akma dan Zulaikha) kerana sudi berkongsi suka dan duka

bersama penulis sepanjang menyiapkan tugas ini. Seterusnya, sahabat-sahabat seperjuangan Pusat Pemikiran dan Kefahaman Islam (CITU), UiTM Melaka terutamanya kepada mereka yang sentiasa memberi sokongan dan dorongan kepada penulis dalam menyiapkan disertasi ini. Moga ilmu yang kita miliki sentiasa bermanfaat dan mendapat keredhaan dari Allah S.W.T.

Sebelum menutup bicara penulis ingin menyampaikan sekalung terima kasih kepada mereka yang terlibat secara langsung atau tidak langsung dalam proses menyiapkan disertasi ini. Semoga disertasi yang dihasilkan ini dapat dimanfaatkan pada semua.

Sekian, Jazakumullahu Khairan Kathira

**NOORFAZREEN BINTI MOHD ARIS
NOVEMBER 2012 / ZULHIJJAH 1433**

DAFTAR ISI

ISI KANDUNGAN	HALAMAN
Abstrak	ii
Penghargaan	iv
Daftar Isi	vi
Senarai Carta	ix
Senarai Jadual	x
Senarai Rajah	x
Senarai Gambar	x
Senarai Kependekan	xi
Transliterasi	xiii
BAB SATU : PENDAHULUAN	1-20
1.0 PENGENALAN	1
1.1 LATAR BELAKANG MASALAH KAJIAN	3
1.2 PERSOALAN KAJIAN	6
1.3 OBJEKTIF KAJIAN	6
1.4 KEPENTINGAN KAJIAN	7
1.5 SKOP KAJIAN	7
1.6 KAJIAN LEPAS	8
1.7 METODOLOGI KAJIAN	16
1.8 SISTEMATIKA BAB	19
1.9 KESIMPULAN	20
BAB DUA : KONSEP SEKURITI MAKANAN	21-75
2.0 PENGENALAN	21
2.1 DEFINISI MAKANAN	22
2.2 PENGERTIAN SEKURITI MAKANAN	23
2.3 DIMENSI SEKURITI MAKANAN	28
2.4 KETIDAKSELAMATAN MAKANAN	34

2.5	KONSEP SEKURITI MAKANAN DALAM ISLAM	36
2.5.1	Makanan Menurut Islam	36
2.5.2	Adab Terhadap Makanan dalam Islam	42
2.5.3	Makanan Ketika Darurat	45
2.5	DEFINISI SEKURITI MAKANAN MENURUT ISLAM	47
2.7	SUMBER BEKALAN MAKANAN DALAM ISLAM	51
2.7.1	Aktiviti Pertanian	51
2.7.1.1	Tanaman Makanan	53
2.7.1.2	Penternakan	54
2.8	STRATEGI ISLAM DALAM MENJAMIN SEKURITI MAKANAN	55
2.8.1	Mewujudkan keadilan sosial	55
2.8.1.1	Keadilan dalam Pengeluaran	56
2.8.1.2	Keadilan dalam Penggunaan	57
2.8.1.3	Keadilan dalam Pengagihan	58
2.8.2	Pembasmian kemiskinan dan pembangunan	59
2.8.2.1	Pengagihan Wajib	60
2.8.2.2	Pengagihan Sunat	68
2.9	KESIMPULAN	74
BAB KETIGA : DASAR SEKURITI MAKANAN DI MALAYSIA		76-102
3.0	PENDAHULUAN	76
3.1	PERKEMBANGAN DASAR SEKURITI MAKANAN DI MALAYSIA	77
3.2	OBJEKTIF DASAR SEKURITI MAKANAN DI MALAYSIA DARI TAHUN 1984-2008	80
3.3	DASAR KOMODITI MAKANAN DALAM RANCANGAN MALAYSIA KELIMA HINGGA KESEMBILAN	84
3.3.1	Padi/Beras	85
3.3.2	Sayur-sayuran dan Buah-buahan	86
3.3.3	Daging dan Tenusu	88
3.3.4	Ayam-itik	91
3.3.5	Ikan	91

3.4	LANGKAH-LANGKAH BAGI MENJAMIN SEKURITI MAKANAN NEGARA DALAM DASAR JAMINAN BEKALAN MAKANAN NEGARA (DJBM)	93
3.4.1	Tanaman	93
3.4.2	Ternakan	96
3.4.3	Perikanan	97
3.4.4	Program Peningkatan Pengeluaran dan Produktiviti	98
3.5	KESIMPULAN	102
BAB EMPAT : ANALISIS PELAKSANAAN DASAR SEKURITI MAKANAN MENURUT PERSPEKTIF EKONOMI ISLAM		103-155
4.0	PENDAHULUAN	103
4.1	DASAR SEKURITI MAKANAN DARI PERSPEKTIF EKONOMI ISLAM	104
4.2	INDIKATOR EKONOMI ISLAM DALAM PERLAKSANAAN DASAR SEKURITI MAKANAN DI MALAYSIA	105
4.2.1	Memelihara dan Menjaga Kesucian Agama	105
4.2.2	Menjamin Keselamatan Nyawa	108
4.2.3	Menjamin Kewarasan Akal	110
4.2.4	Menjamin Kehormatan Dan Maruah Diri	112
4.2.5	Menjaga Harta Benda	113
4.3	PENGELUARAN MAKANAN HALAL DI MALAYSIA	118
4.4	PENCAPAIAN KOMODITI MAKANAN DALAM DASAR SEKURITI MAKANAN	122
4.4.1	Pengeluaran Tanaman Makanan	124
4.4.2	Pengeluaran Ternakan	134
4.4.3	Pengeluaran Perikanan	149
4.5	PENCAPAIAN SARA DIRI KOMODITI MAKANAN	153
4.6	KESIMPULAN	154
BAB LIMA : PENUTUP		156-166
5.0	RUMUSAN	156
5.1	SARANAN DAN CADANGAN	163
BIBLIOGRAFI		167-177

SENARAI CARTA**HALAMAN**

Carta 4.1	Pengeluaran Komoditi Pertanian (Makanan) (1980-2010)	123
Carta 4.2	Kadar Pertumbuhan Tahunan Hasil Tanaman (Peratus)	125
Carta 4.3	Jumlah Pengeluaran Padi	126
Carta 4.4	Jumlah Import dan Eksport Beras	127
Carta 4.5	Jumlah Penawaran dan Penggunaan Beras Per Kapita (Tahun)	127
Carta 4.6	Jumlah Pengeluaran Sayur-sayuran	129
Carta 4.7	Jumlah Import dan Eksport Sayur-sayuran	130
Carta 4.8	Jumlah Penawaran dan Penggunaan Sayur-sayuran	131
Carta 4.9	Jumlah Pengeluaran Buah-buahan	132
Carta 4.10	Jumlah Import dan Eksport Buah-buahan	133
Carta 4.11	Jumlah Penawaran dan Penggunaan Buah-buahan	133
Carta 4.12	Kadar Pertumbuhan Purata Tahunan Hasil Ternakan (Peratus %)	136
Carta 4.13	Jumlah Import dan Eksport Daging	136
Carta 4.14	Jumlah Pengeluaran Daging Lembu	137
Carta 4.15	Jumlah Penawaran dan Penggunaan Daging Lembu Per Kapita	137
Carta 4.16	Jumlah Pengeluaran Daging Kambing	140
Carta 4.17	Jumlah Penawaran dan Penggunaan Daging Kambing Per Kapita	140
Carta 4.18	Jumlah Pengeluaran Susu	142
Carta 4.19	Jumlah Import dan Eksport Tenuusu	142
Carta 4.20	Jumlah Penawaran dan Penggunaan Susu Per Kapita	143
Carta 4.21	Jumlah Pengeluaran Daging Ayam-itik	145
Carta 4.22	Jumlah Penawaran dan Penggunaan Daging Ayam-itik Per Kapita	146
Carta 4.23	Jumlah Pengeluaran Telur (Unit)	148
Carta 4.24	Jumlah Penawaran dan Penggunaan Telur Per Kapita (Tahun)	148
Carta 4.25	Jumlah Pengeluaran Perikanan	150
Carta 4.26	Jumlah Import dan Eksport Perikanan	150
Carta 4.27	Jumlah Penawaran dan Penggunaan Perikanan Per Kapita (Tahun)	151
Carta 4.28	Tahap Sara Diri Komoditi Makanan (Peratus)	154

SENARAI JADUAL	HALAMAN

Jadual 2.1	Nutrien yang Diperlukan oleh Manusia	31
Jadual 2.2	Adab Makan dan Minum Rasulullah S.A.W.	42
Jadual 3.1	Ringkasan Objektif Dasar Pertanian Negara	81
Jadual 3.2	Strategi Utama Tanaman Padi dalam Rancangan Malaysia	86
Jadual 3.3	Strategi Utama Tanaman Sayur-sayuran dan Buah-buahan dalam Rancangan Malaysia	88
Jadual 3.4	Strategi Utama Penternakan Lembu dan Kambing dalam Rancangan Malaysia	90
Jadual 3.5	Strategi Utama Perikanan dalam Rancangan Malaysia	92
Jadual 4.1	Pengeluaran Komoditi Pertanian (Makanan) (1980-2010)	123
Jadual 4.2	Prestasi Pengeluaran Komoditi Makanan dari DPN1 hingga DJBM	124
Jadual 4.3	Kadar Pertumbuhan Purata Tahunan Hasil Tanaman Makanan (Peratus %)	125
Jadual 4.4	Kadar Pertumbuhan Purata Tahunan Hasil Ternakan (Peratus %)	135
Jadual 4.5	Tahap Sara Diri Komoditi Makanan (Peratus)	154

SENARAI RAJAH	HALAMAN

Rajah 3.1	Dasar Sekuriti Makanan di Malaysia dari Tahun 1984 hingga 2008	80
Rajah 3.2	Langkah Peningkatan Pengeluaran dan Produktiviti Komoditi Makanan dalam DJBM	93
Rajah 4.1	Indikator Sekuriti Makanan Islam	105

SENARAI GAMBAR	HALAMAN

Gambar 2.1	Piramid Makanan	32

SENARAI KEPENDEKAN

A.S	<i>Alayhi as-salām</i>
AAFC	<i>Agriculture and Agri-Food Canada</i>
ACDA	Kawasan Pembangunan Pertanian Tertumpu
ASDP	Projek Pembangunan Kawasan Khas
BERNAS	Padi Beras Nasional
CPI	Indeks Harga Pengguna
DBP	Dewan Bahasa dan Pustaka
DJBM	Dasar Jaminan Bekalan Makanan
DPN	Dasar Pertanian Negara
DPN1	Dasar Pertanian Negara Pertama
DPN2	Dasar Pertanian Negara Kedua
DPN3	Dasar Pertanian Negara Ketiga
DSM	Jabatan Standard Malaysia
ECER	Wilayah Ekonomi Pantai Timur
FAMA	Lembaga Pemasaran Pertanian Persekutuan
FAO	Pertubuhan Makanan dan Pertanian Sedunia
FELCRA	Lembaga Penyatuan dan Pemulihan Tanah Persekutuan
FELDA	Lembaga Kemajuan Tanah Persekutuan
GAP	Amalan Pertanian Baik
GLC	<i>Government-Linked Companies</i>
h	Halaman
HIP	Projek-projek Impak Besar
IADP	Projek Pembangunan Pertanian Bersepadu
<i>Ibid</i>	<i>Ibidem</i> bermaksud rujukan sama dengan yang disebut di atas
IMF	<i>International Monetary Fund</i>
ISC I	National Industrial Standardization Committee
JAKIM	Jabatan Kemajuan Islam Malaysia
JKKK	Jawatankuasa Kemajuan dan Keselamatan Kampung
JPH	Jabatan Perkhidmatan Haiwan
LID	<i>Local Indian Dairy</i>
LPN	Lembaga Padi dan Beras Negara
MADA	Lembaga Kemajuan Pertanian Muda
MAJUTERNAK	Lembaga Kemajuan Penternakan

MOA	Kementerian Pertanian dan Industri Tani
NAFAS	Pertubuhan Peladang Kebangsaan
NCER	Wilayah Ekonomi Koridor Utara
<i>Op.cit</i>	<i>Opera Citato</i>
P&P	Penyelidikan dan Pembangunan
PASFA	Pertubuhan Peladang Negeri Pahang
PNS	Perbadanan Nasional Berhad
PPNJ	Pertubuhan Peladang Negeri Johor
PPS	Pusat Pengumpulan Susu
R&D	<i>Research and Development</i>
RISDA	Pihak Berkuasa Kemajuan Pekebun Kecil Perusahaan Getah
RMK10	Rancangan Malaysia Kesepuluh
RMK4	Rancangan Malaysia Keempat
RMK5	Rancangan Malaysia Kelima
RMK6	Rancangan Malaysia Keenam
RMK7	Rancangan Malaysia Ketujuh
RMK8	Rancangan Malaysia Kelapan
RMK9	Rancangan Malaysia Kesembilan
S.A.W	<i>Salla Allāh ‘alayhi wa Sallam</i>
S.W.T	<i>Subhānah wa Ta‘alā</i>
Sdn. Bhd	Sendirian Berhad
SSL	Tahap Sara Diri
t.t	Tanpa tahun atau tarikh
TAC	<i>Targeted Area of Concentration</i>
TEMAN	Projek Terminal Makanan Negara
TKPM	Taman Kekal Pengeluaran Makanan
TRUST	Skim Transformasi Usahawan Ternakan
UNCTAD	<i>UN Conference on Trade and Development</i>
VMS	<i>Vessel Monitoring System</i>
WTO	<i>World Trade Organisation</i>
ZIA	Zon Industri Akuakultur

KAEAH TRANSLITERASI

Senarai pedoman tersebut adalah seperti berikut¹ :

1) Huruf konsonan

Huruf Arab	Nama dan Transkripsi
ء ، ا	Alif : a, ‘(Hamzah)
ب	Bā' : b
ت	Tā' : t
ث	Thā' : th
ج	Jīm : j
ح	Hā' : h
خ	Khā' : kh
د	Dāl : d
ذ	Dhāl : dh
ر	Rā' : r
ز	Zay : z
س	Sīn : s
ش	Syīn : sy
ص	Ṣād : ṣ
ض	Dād : ḏ
ط	Tā': ṭ
ظ	Zā' : ḛ
ع	‘ayn
غ	Ghayn : gh
ف	Fā' : f
ق	Qāf : q
ك	Kāf : k
ل	Lām : l
م	Mīm : m
ن	Nūn : n
و	Waw : w
ه	Hā' : h
ي	Yā' : y
ة	Ta' (Marbūṭah) : h

---

¹Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya (2006), *Buku Panduan Penulisan Tesis/Disertasi Ijazah Tinggi*, Kuala Lumpur : Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya (APIUM), hh. 30-31.

Vokal			
Panjang		Pendek	
Huruf Arab	Nama dan Transkripsi	Huruf Arab	Nama dan Transkripsi
ا	a	أ	(Fathah) : a
أو	u	ء	(Dhammah) : u
إي	i	ئ	(Kasrah) : i

Diftong	
Huruf Arab	Nama dan Transkripsi
أو	Aw
أي	Ayy
ي	ly/i
و	Uww

Nota : Istilah atau perkataan yang berasal daripada perkataan bahasa Arab tetapi telah menjadi sebutan umum bahasa Malaysia adalah dieja mengikut perkataan bahasa Malaysia.